

POSTANOWIENIE

11 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 11 lutego 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.B.

przeciwko M.B.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej,

na skutek skargi kasacyjnej M.B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z 5 października 2023 r., I Ca 277/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

[P.L.]

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 20 czerwca 2023 r., Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem oddalił powództwo A.B. przeciwko M.B. o ustanowienie rozdzielności majątkowej oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 5 października 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustanowił z dniem 26 października 2022 r. rozdzielność majątkową pomiędzy powodem i pozwaną, których małżeństwo zawarte w dniu 28 kwietnia 2018 r. zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z 24 lutego 2023 r. i zmienił rozstrzygnięcie w sprawie kosztów procesu (pkt 1) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła pozwana. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Skarżąca podniosła, że sprawie doszło do nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym ze względu na to, iż skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Skarżąca ponadto podała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zdaniem skarżącej Sąd Apelacyjny dopuścił się oczywistego i rażącego naruszenia prawa procesowego opierając swe ustalenia faktyczne między innymi na twierdzeniach skarżącej zawartych w pozwie o ustanowienie rozdzielności majątkowej, inicjującym postępowania w sprawie o sygnaturze III RC 14/23 Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem, pomimo że pozew został skutecznie cofnięty, a postępowanie prawomocnie umorzone.

4. Pozwany wniosł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Odnośnie do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

7. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 3 lub 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

8. Skarżąca podnosi, że w sprawie doszło do nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym w Łomży ze względu na to, iż skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Sprzeczność składu sądu z przepisami prawa miała polegać na tym, że w składzie sądu brało udział dwoje sędziów powołanych na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Skarżąca nie wskazała jednak okoliczności wystarczających do stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym. Sąd Najwyższy zajmuje stanowisko, iż co do zasady wykluczona jest możliwość podważenia uprawnienia do orzekania osoby, która została powołana na urząd sędziego przez Prezydenta (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2020 r., II CSK 581/19, i przywołane tam orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, i z 29 listopada 2023 r., I CSK 5848/22). Nadto, zgodnie z art. 29 ust. 3 ustawy o Sądzie Najwyższym niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Poza tym wypada zauważyć, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. wydaną w sprawie BSA I-4110-1/20, OSNC 2020 r. Nr 4, poz. 34 (uznaną za niekonstytucyjną wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20) – o sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. można mówić wówczas, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach,

do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Skarżąca w niniejszej sprawie nie wykazała występowania tych przesłanek odnośnie sędziów, których status w sprawie podważa. Skarżąca nie kwestionowała też statusu tych sędziów w trakcie postępowania. W tych okolicznościach zarzut nieważności postępowania drugoinstancyjnego jest nieuzasadniony.

9. Twierdzenia skarżącej nie przekonują także o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zastrzeżenia skarżącej mające być podstawą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadzają się do zarzutu, że Sąd Apelacyjny oparł swe ustalenia faktyczne między innymi na podstawie twierdzeń powódki przytoczonych w pozwie o ustanowienie rozdzielności majątkowej z dnia 22 lutego 2023 r., inicjującym postępowania w sprawie o sygnaturze III RC 14/23 Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem, pomimo że pozew został skutecznie cofnięty, a postępowanie prawomocnie umorzone. Zdaniem skarżącej, skoro pozew cofnięty nie wywołuje skutków prawnych jakie ustawa wiąże z wniesieniem powództwa (art. 203 § 2 k.p.c.), to oświadczenia wiedzy strony następnie cofającej pozew nie mogą stanowić podstawy do ustaleń faktycznych dokonywanych w ramach innego postępowania.

10. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że powołane twierdzenie skarżącej zmierza ostatecznie do podważenia oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji. Jednakże w postępowaniu kasacyjnym jest to niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok SN z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Sąd Najwyższy jest tym samym związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sąd powszechny. Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie

przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

11. Niezależnie od powyższego, skarżąca nie przedstawiła wystarczających argumentów za tym, iż sąd odwoławczy naruszył reguły postępowania dowodowego, a zwłaszcza że naruszenia miałyby postać rażącą, uzasadniającą twierdzenie o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W niniejszej sprawie powód wniósł wniosek dowodowy w sprawie uwzględnienia dowodu w postaci pozwu w powołanej wyżej sprawie o sygnaturze III RC 14/23 (k. 97 akt sprawy), zaś Sąd I instancji uznał te akta za jedno ze źródeł dowodowych (k. 114v akt sprawy). Sąd Najwyższy podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż skuteczne cofnięcie pozwu nie sprawia, że dokumenty znajdujące się w aktach umorzonej sprawy powinny być *a limine* pominięte jako środek dowodowy. W niniejszej sprawie dowód z tych akt służył jako jedna z podstaw ustalenia okoliczności wskazujących na faktyczną separację stron. Wypada natomiast zauważyć, że skarżąca nie wskazała, które z ustaleń faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego zostały jej zdaniem bezpodstawnie przyjęte na podstawie wspomnianych akt sprawy III RC 14/23 i jaki miało to wpływ na rozstrzygnięcie. Te same okoliczności były bowiem jednocześnie przedmiotem dowodu z przesłuchania skarżącej jako pozwanej w niniejszej sprawie (k. 102-102v akt sprawy). Wobec powyższego nieuzasadniony jest zatem zarzut popełnienia przez Sąd Okręgowy rażących uchybień świadczących o zaistnieniu powołanej przez skarżącą przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

12. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

13. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

14. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz § 4 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności
adwokackie.

(G.N.-J.)

[a.ł]